

Список використаних джерел

1. Кузнецов Г. С. Политический лоббизм: мировой опыт [Електронний ресурс] / Г. С. Кузнецов. — Режим доступу : <http://www.nirsi.ru/69>.
2. Пчелинцев С. Ф. Правовое регулирование лоббистской деятельности: канадские подходы [Електронний ресурс] / С. Ф. Пчелинцев. — Режим доступу : http://www.lobbying.ru/content/sections/articleid_5734_linkid_.html.
3. Chari R. Regulation of lobbyists in Canada [Електронний ресурс] / R. Chari, G. Murphy. — Режим доступу : <http://www.environ.ie/en/LocalGovernment/LocalGovernmentAdministration/StandardsinPublicLife/PublicationsDocuments/FileDownload,14572,en.pdf>.
4. Giorno G. W. Canadian lobbying laws [Електронний ресурс] / G. W. Giorno. — Режим доступу : http://www.fasken.com/files/Event/f5fbf3b8-2182-466e-b9f3-0f26865e8179/Presentation/EventAttachment/11641ecf-2311-4c1b-8bed-017219fefbe2/canadian_lobbying_laws.pdf.
5. Lobbying Act [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/L-12.4/FullText.html>.

УДК 321(495):338.124.4(043)

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ГРЕЦІЇ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Булик М. В.,

кандидат політичних наук, старший викладач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Маріупольського державного університету

Політична система Греції, що сформувалася після повалення військової диктатури, фактично припинила своє існування. Підтвердженням цього може слугувати той факт, що вперше після 1974 р. ультраправі з ЛАОС спромоглися повернутися до влади. Негласне правило, якого дотримувалися провідні партії Греції – Нова Демократія (НД) та Всегрецький соціалістичний союз (ПАСОК) – не допускати навіть найменшої можливості участі націоналістів в діяльності органів виконавчої влади, було порушене, коли Георгіос Каратзаферіс, лідер Народного православного собору (ЛАОС), отримав пропозицію увійти до складу коаліційного технічного уряду на чолі з Лукасом Пападімосом. Таким чином, грецький політик був змушений відмовитися ще від однієї догми постдиктатурних часів – уникнення утворення міжпартійних урядів.

Обидві фобії політичної системи, що визначали сутність політичної системи 1974 – 2011 рр., беруть початок набагато раніше, коли Греція коливалася між консерватизмом монархічного зразку та радикальними лівими силами, пов'язаними з діяльністю забороненої в 50-і – I половині 70-х рр. ХХ ст. Комуністичної партії Греції (ККЕ). Зокрема, в умовах перманентної політичної кризи, боротьби між прибічниками поміркованого

правоцентризму на чолі з К. Караманлісом-старшим та лібералами на чолі з Г. Папандреу-старшим, пошук тактичних союзників призвів до нівелювання цінності демократичного врядування в суспільній думці Греції та пошуку виходу з кризи через реалізацію консервативного сценарію. Підтвердженням може слугувати той факт, що військовий переворот, який відбувся в 1967 р., не викликав в суспільстві негайного прагнення відновити демократичний лад в країні. Більш того, початок активного опору диктатурі «чорних полковників» припав на першу половину 1970-х рр., що співпало з погіршенням економічної ситуації, неспроможністю уряду вдовольнити прагнення суспільства та відсутністю у влади єдиного бачення подальшого розвитку країни. Таким чином, прагнення позбутися політичного тягарю, пов'язаного з приходом до влади військових спричинило неформальну заборону на експлуатацію гасел правого характеру, відмову від союзів з правими силами та, як зазначив А. Папачелас, особливо прихильне ставлення до лівого руху, щоправда, непов'язаного з різноманітними комуністичними партіями Греції, а профспілковим рухом, вуличними акціями тощо [2]. Більш того, провідна правоцентристська партія – НД усіяко уникала будь-якої аналогії з консервативним рухом, наголошуючи на своїй ліберальній сутності. Острах асоціювання з правими та тактичні електоральні маневри змусили Нову Демократію відмовитися від сталих ідеологічних засад діяльності на користь тимчасових передвиборчих гасел, які відповідали постмодерністській епосі і водночас призводили до того, що грецьке суспільство фактично перестало бачити різницю перед НД та ПАСОК і орієнтувалося лише на особистості окремих партійних лідерів та традиційну для країни систему соціально-політичного клієнтизму. Крім суто суб'єктивних причин це пояснюється і загальним настроєм грецького суспільства, яке колихнулося вліво після повалення диктатури «чорних полковників». Це проявилось і в стабільній популярності ПАСОК, що стоїть на засадах європейської соціал-демократії, і в постійній присутності в парламенті іншої лівої партії ККЕ, яка, не зважаючи на самоліквідацію соціалістичного табору наприкінці 80-х рр. ХХ ст. продовжувала твердо спиратися на гасла марксизму-ленінізму. Водночас ліві настрої греків багато в чому були пов'язані і з відмовою США та союзників по Північноатлантичному альянсу надати військову підтримку в війні проти Туреччини в 1974 р.

Прагнучи зберегти привабливий імідж в очах громадськості провідні грецькі партії не помітили той момент, коли частина населення колихнулася вбік повернення до традиційних цінностей та відмови від «принад» глобалізації, які, зокрема, вилилися у перетворення Греції на привабливе місце проживання для іммігрантів. Маючи високий рівень соціального захисту, нехай і не забезпеченого економічно, греки крізь пальці дивилися на збільшення в країні іноземців, вважаючи їх такими, що здатні працювати лише на низькооплачуваних посадах, нецікавих для корінного населення. Однак дана ситуація могла продовжуватися лише до певного моменту, передбачити який змогли лише ідеологи ЛАОС, створивши свою партію ще

задовго до світової економічної кризи. В нинішній ситуації з мігрантами, яка погіршується ще й високим рівнем злочинності серед них, а також надто великими відмінностями в побуті та фактичною відмовою інтегруватися в грецьке суспільство, ПАСОК та НД опинилися в ситуації, що пов'язана з необхідністю негайного реагування на виклики, актуалізовані світовою економічною кризою. Поки що, щось подібне до того виказав хіба що А. Самарас, лідер НД, який заявив про прагнення до відміни закону 2010 р. про надання грецького громадянства окремим категоріям іммігрантів [4]. Водночас ПАСОК, який виступив ініціатором закону, найвірогідніше буде змушений апелювати до тих верст населення, які або мають родичів серед іммігрантів, або приязно до них налаштовані. Таким чином, якщо ситуація буде розвиватися у даному напрямку, грецькі виборі отримають один з пунктів політичних програм, який буде докорінно різнитися і надасть можливість більш чітко визначити власні уподобання. Прагнення А. Самараса пограти на полі ЛАОС, разом зі тим, може спричинити як відтік виборців від праворадикалів, так і втрату власного ліберально налаштованого виборця. Власне, з метою недопущення цього лідер НД захищає необхідність продовження активної участі Греції в Європейському Союзі та наголошує на необхідності співпраці з міжнародними фінансовими установами

Тенденція до відмови від міжпартійних коаліцій, що проявилася після 1974 р., була підтверджена також і особистісним фактором протистояння між К. Караманлісом та А. Папандреу, представниками двох впливових політичних династій та суперниками за посаду прем'єр-міністра країни. Фактично з середини 1970-х рр. і до 2011 р. відзначається лише один факт укладення тимчасового політичного союзу між провідними політичними силами Греції – в 1989 р., коли було утворено коаліційний уряд у складі Народної Демократії, Комуністичної партії Греції та Комуністичної партії Греції (внутрішньої). Це утворення мало суто тимчасовий характер і покликане відсторонити А. Папандреу від влади, одразу ж після проведення нових парламентських виборів в 1990 р. грецькі політики повернулися до традиційного монопартійного принципу формування уряду.

З іншого боку, слід відзначити, що причини, які спонукали до укладення договору про утворення коаліційного уряду в листопаді 2011 р. також виходять за рамки традиційного політичного життя Греції. Гарантований державний борг Греції іноземним кредиторам в 2011 р. перевищив 170 % від ВВП країни. Його зростання стало можливим завдяки широкомасштабним запозиченням, здійсненим впродовж 80-х рр. ХХ — початку ХХІ ст., спрямованим на створення системи соціального забезпечення населення Греції. Водночас дані кредити не були забезпечені реальним економічним зростанням. Це створило передумови для подальших запозичень і, водночас, для перекладення тягаря виплат по іноземним боргам на плечі наступних поколінь греків.

Офіційний рівень безробіття в листопаді 2011 р. становив 19,9 %, а в березні 2012 р. вже досяг 21 % [3; 4]. В абсолютних цифрах за період 2008 – 2011 рр. було втрачено понад 600000 робочих місць [4]. Тягар безробіття, як і

раніше насамперед ліг на плечі молоді, яка ще мала першого місця роботи, жінок та пенсіонерів. При цьому державний сектор економіки переобтяжений занадто великою кількістю службовців, економічна доцільність використання яких може бути пояснена лише прагненням забезпечити високий рівень зайнятості працездатного населення. Загалом ринок робочої сили в Греції вирізняється перекосом в бік кількості працівників, задіяних в державному секторі, що призводить до надмірного навантаження на державний бюджет та відсутності економічної зацікавленості у розвитку власного бізнесу. З іншого боку, «тіньовий» сектор економіки, який на до кризовий час налічував 29 % національної економіки, також прагне до використання нелегальних мігрантів та неофіційного працевлаштування, позбавляючи бюджет відповідних надходжень. Крім того, для Греції характерним є великий рівень бюрократизації в сфері видачі ліцензій на окремі види економічної діяльності, що обмежує можливість збільшення кількості задіяних в даних галузях та звужує базу наповнення державного бюджету. Таким чином, зміни в політичній системі Греції, що відбуваються на сучасному етапі, мають не лише суто внутрішній характер, але й соціально-економічний характер.

В умовах економічної та політичної кризи уряд ПАСОК на чолі з Г. Папандреу не спромігся на рішучі кроки з подолання наслідків перекосів в економіці саме з прагнення не допустити втрату електоральної підтримки серед греків і не спровокувати розкол в самій правлячій партії. Водночас непослідовність соціалістів і, насамперед, прем'єр-міністра у відносинах з міжнародними фінансовими установами, керівництвом ЄС та найбільшими кредиторами Греції; фактична відмова від виконання взятих на себе зобов'язань також стали передумовами відставки уряду ПАСОК. Створення технократичного уряду на чолі з відомим економістом, що має досвід роботи з міжнародними фінансовими установами та євробюрократією, таким чином, має переслідувати як мінімум, дві цілі. По-перше, забезпечити підтримку нового уряду з боку представників владних інститутів ЄС, які мають побачити в ньому технократів, здатних на важкі, але необхідні кроки зі скорочення державних видатків на соціальну сферу та на діалог з представниками приватних кредиторів. По-друге, подібний коаліційний уряд має діяти лиш до наступних парламентських виборів, які визначать яка партія – ПАСОК чи НД зможуть сформувати вищий виконавчий орган влади. В таких умовах провідні партії зможуть уникнути звинувачень у виключній відповідальності за матеріальні негаразди більшості греків та фактичну капітуляцію країни перед міжнародними фінансовими організаціями.

Список використаних джерел

1. Harmonised unemployment rate by gender – total. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=teilm020&tableSelection=1&plugin=1>

2. Parachelas A. PASOK, ND and the left [Ελεκτροννiη ρεσυρς]. — Ρεζιμ δοςυρυ :
http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsite3_20943_07/03/2012_431520.
3. Unemployment soars to record levels [Ελεκτροννiη ρεσυρς]. — Ρεζιμ δοςυρυ : <http://www.athensnews.gr/portal/11/53860>.
4. Ομιλία του Προέδρου της Νέας Δημokraτίας κ. Αντώνη Σαμαρά στην Πολιτική Επιτροπή του Κόμματος [Ελεκτροννiη ρεσυρς]. — Ρεζιμ δοςυρυ :
http://www.nd.gr/web//guest/press/-/journal_content/56_INSTANCE_c6UH/36615/917646.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ЗОВНІШНЬОЇ
ПОЛІТИКИ
ЦЕНТР ГЕНДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ОСВІТИ
МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

ДРУГА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

**«ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН ТА СВІТОВОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ»**

16 БЕРЕЗНЯ 2012 Р.

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МАРІУПОЛЬ — 2012

- Терлибовка А. М.,
студентка III курсу спеціальності «Міжнародні відносини»
Маріупольського державного університету
**РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В
МАНІПУЛЮВАННІ ГРОМАДСЬКОЮ ДУМКОЮ** 260
- Добродій О. Є.,
студентка IV курсу спеціальності «Міжнародні відносини»
Маріупольського державного університету
**ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ФРАНЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ** 263
- Жигальцов Д. А.,
студент III курсу спеціальності «Міжнародні відносини»
Маріупольського державного університету
**СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОГО
ПРОТИБОРСТВА** 266
- Волониць В. С.,
к.і.н., доцент кафедри історичних дисциплін Маріупольського
державного університету
**МЕДІАОБРАЗ ВАЦЛАВА ГАВЕЛА НА ШПАЛЬТАХ
ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ГАЗЕТНИХ ВИДАНЬ** 269
- Черепченко О. О.,
старший викладач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої
політики Маріупольського державного університету
**МОДЕЛЬ ПОСТТРАНЗИТОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОСТРАДЯНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ
СИСТЕМ** 274
- Горецька А. В.,
аспірантка спеціальності 23.00.02 – політичні інститути та
процеси Маріупольського державного університету
ПОНЯТТЯ «ЛОБІЮВАННЯ» У ЗАКОНОДАВСТВІ КАНАДИ 278
- Булик М. В.,
кандидат політичних наук, старший викладач кафедри міжнародних
відносин та зовнішньої політики Маріупольського державного
університету
**ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ГРЕЦІЇ В УМОВАХ СВІТОВОЇ
ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ** 282